

Н.Л. ЖУК, *к.е.н., с.н.с.,
провідний науковий співробітник
ІНЦ «Інститут аграрної економіки» НААН, м. Київ*

ВПРОВАДЖЕННЯ ВІДОМЧОЇ АГРАРНОЇ СТАТИСТИКИ ЯК ПЕРЕДУМОВА РОЗРОБКИ ГАЛУЗЕВИХ СТАНДАРТІВ ЗВІТНОСТІ

Однією з найважливіших проблем сучасної методології бухгалтерського обліку є проблема звітності, оскільки основою ефективного управління є своєчасна та достовірна бухгалтерська інформація. Інтеграційні процеси в розвитку економіки України призвели до необхідності реформування бухгалтерського обліку, статистики, податкової системи відповідно до міжнародних умов і стандартів. Процес такого реформування йде вже досить тривалий час (біля 10 років), тому вже можна говорити як про позитивні, так і про негативні його наслідки.

До основних негативних наслідків ми відносимо відсутність єдиної державної політики в плані інформаційного забезпечення, на рівні окремих підприємств прослідковується безсистемність у розкритті інформації про їхню діяльність. Дана проблема посилюється з прийняттям міжнародних стандартів фінансової звітності і законодавчих вимог щодо складання звітності у відповідності до цих стандартів визначеним колом суб'єктів господарювання. Це посилює розбалансованість інформаційного забезпечення, як на мікро-, так і на макрорівнях управління і призводить до неспівставності інформації різних суб'єктів економічних відносин.

В свою чергу, органи державної статистики, здійснюючи уніфікацію вітчизняної статистики за міжнародними вимогами, безпідставно скоротили та спростили звітні форми суб'єктів господарювання, що ускладнило як аналітичну роботу галузевого управління, так і проведення наукових досліджень вченими економістам.

У зв'язку є актуальними дослідження щодо означення методологічних підходів щодо формування показників та форм зві-

тності сільськогосподарських підприємств з урахуванням інформаційних потреб усіх рівнів інституціонального середовища як передумови запровадження галузевих стандартів фінансової звітності.

В основу формування нової методології звітності сільськогосподарських підприємств покладено трирівневу модель побудови фінансової звітності.

Трирівнева модель побудови фінансової звітності, як і трирівнева модель побудови національних стандартів бухгалтерського обліку (загальний, галузевий та корпоративний рівні), є науково обґрунтованим підходом до подолання проблем МСФЗ та майбутнього розвитку бухгалтерського обліку. Така модель передбачає не тільки ідентифікацію галузевих факторів вартості, розробку стандартних показників, забезпечення зіставності звітності за цими показниками, а й суттєво розширює зміст теорії бухгалтерського обліку галузевими сегментами.

Неопрацьованість всього комплексу проблем методології формування бухгалтерської звітності проявляється у двох найважливіших аспектах:

- потребі в розробці методології формування специфічної галузевої звітності сільськогосподарських підприємств, з метою задоволення всезростаючих інформаційних потреб;

- відсутності моделі звітності сільськогосподарського підприємства, що включала б разом з показниками основних форм фінансової звітності інші нефінансові показники діяльності, перспективну інформацію про можливості і ризики, порівняння прогнозів з фактичними результатами, інформацію про менеджерів і власників та інші базові характеристики підприємства.

Одним зі шляхів вирішення зазначених проблем може бути запровадження (відновлення) відомчої аграрної статистики, яка забезпечить галузеве управління повною та оперативною інформацією. Адже під час реформування системи державної статистики було втрачено відпрацьовану десятиліттями і тому дієву систему відомчої статистики.

Метою відомчої аграрної статистики є збір, обробка, узагальнення і аналіз розширеної інформації з тестових господарств

про процеси, що відбуваються в сільському господарстві. Першочерговим кроком запровадження системи відомчої статистики в аграрному секторі економіки є розробка Концепції формування системи відомчої статистики в АПК України.

Зміст Концепції формування системи відомчої статистики в АПК України полягає у реалізації наступних заходів.

1. Заходи *нормативно-правового характеру*. Сюди відносимо, перш за все, формування законодавчої бази створення та функціонування відомчої сільськогосподарської статистики. Зважаючи на досвід країн-членів ЄС, доцільно розробити та затвердити Закон «Про відомчу аграрну статистику», який має регулювати організаційну систему такої статистики, її підпорядкованість, основні положення щодо методології сільськогосподарської статистики та вимоги до мережі тестових господарств.

2. Заходи *організаційного характеру*. Основою практичного запровадження відомчої аграрної статистики є формування системи тестових господарств, тобто базових для збору та узагальнення показників щодо їх діяльності. На нашу думку, обрані господарства мають бути типовими для кожного регіону країни та складати сукупність підприємств як державної, так і приватної форми власності, різної організаційно-правової форми господарювання тощо. Включені до системи тестових, господарства обов'язково мають вести системний бухгалтерський облік. З цією метою доцільно розробити *Положення про систему тестових господарств та порядок ведення ними бухгалтерського обліку*. При розробці цього положення необхідно використати Постанови Європейської комісії «Про створення інформаційної Мережі бухгалтерського обліку в сільському господарстві» та «Про відбір господарств, які ведуть бухгалтерський облік, з метою визначення доходності сільськогосподарських підприємств».

3. Заходи *методичного характеру*, які включають забезпечення методичного супроводу відомчої сільськогосподарської статистики на базі профільного міністерства. Необхідно розробити *Методику формування вибірки (мережі тестових господарств)*, в якій передбачити критерії вибірки досліджуваних господарських одиниць (мережі тестових господарств).

4. *Заходи прикладного характеру*, які передбачають організацію збору та обробки інформації по мережі тестових господарств. Організація збору даних по тестових господарствах має бути покладена на профільне міністерство, на базі якого доцільно організувати *управління відомчої статистики* та відповідну мережу в регіонах, функції якої можуть виконувати спеціалісти відділів бухгалтерського обліку управлінь агропромислового розвитку районних та обласних державних адміністрацій, куди кожне підприємство, що входить до мережі тестових господарств, обов'язково подає визначені звітні форми.

Ефективність впровадження системи відомчої аграрної статистики перш за все буде залежати від уніфікації та встановлення єдиних методичних засад підготовки інформації для її узагальнення по всій системі.

Першими кроками на шляху відродження системи відомчої аграрної статистики можуть бути: практичне впровадження єдиного Річного звіту сільськогосподарського підприємства, розробленого в ННЦ «Інститут аграрної економіки», що дозволить уникнути розбалансованість у звітній політиці аграрних підприємств та розробка і затвердження на державному рівні Концепції формування системи відомчої статистики в АПК України.

УДК 657.1

В.А. ЗАМЛИНСЬКИЙ, *к.е.н., доцент,
кафедра бухгалтерського обліку і аудиту,
Одеський державний аграрний університет*

РОЗВИТОК СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

В сучасних умовах економічної діяльності розвиток міжнародних зв'язків, стандартизація усіх сфер діяльності національної економіки, глобалізація призводять до необхідності удосконалення законодавства відповідно до міжнародних норм з обов'язковим урахуванням національних інтересів. Глобальні